

Sygn. akt II ZO 85/22

POSTANOWIENIE

Dnia 20 lutego 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marek Motuk

w sprawie M. P. sędziego Sądu Apelacyjnego w [...]

po rozpoznaniu w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej

w dniu 20 lutego 2023 r.

na posiedzeniu bez udziału stron

wniosku Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych o
wyłączenie SSN Barbary Skoczkovskiej od udziału w rozpoznaniu sprawy o sygn.
akt II ZZ 14/22

na podstawie art. 29 § 4 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (Dz.
U. z 2021 r., poz. 1904 t.j. z dnia 21.10.2021 ze zm.) i art. 41 § 2 k.p.k. *per
analogiam*

p o s t a n o w i ł

wniosek pozostawić bez rozpoznania

UZASADNIENIE

W dniu 1 grudnia 2022 r. Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów
Sądów Powszechnych złożył wniosek o zbadanie spełnienia wymogów
niezawisłości i bezstronności sędzi SN Barbary Skoczkovskiej w sprawie o sygn.
akt II ZZ 14/22.

W uzasadnieniu wniosku Zastępca Rzecznika powołał się na fakt, że w jego
ocenie „SSN Barbara Skoczkovska nie spełnia wymogów niezawisłości
i bezstronności, z uwzględnieniem okoliczności towarzyszących jej powołaniu i jej
postępowaniu po powołaniu, co w okolicznościach rzeczonyj sprawy prowadzi do
naruszenia standardu niezawisłości i bezstronności, a co ma wpływ na wynik

sprawy, z uwzględnieniem okoliczności dotyczących Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych. Podniósł, że SSN Barbara Skoczowska na pierwszy urząd sędziowski została powołana 16 stycznia 1986 r. przez Radę Państwa Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, na podstawie Konstytucji z 1952 r. Na urząd sędziego Sądu Najwyższego powołana została natomiast w 2010 r., na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa w ówczesnym składzie, uczestnicząc w nietransparentnej procedurze przed wskazanym organem”. Ponadto, Zastępca Rzecznika wskazał na okoliczności mające w jego ocenie znaczenie, a odnoszące się do postępowania SSN Barbary Skoczowskiej po powołaniu na urząd sędziego.

Zarządzeniem Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą Izby Odpowiedzialności Zawodowej z dnia 8 grudnia 2022 r., sygn. akt I ZB 68/22, w pkt. 1 wniosek odrzucono ze względu na brak w nim elementów konstrukcyjnych i konstytutywnych (zgodnie z art. 29 § 9 pkt 1 i 2 w zw. z art. 29 § 10 zdanie pierwsze ustawy o Sądzie Najwyższym) oraz potraktowano go jako pismo zawierające wniosek o wyłączenie SSN Barbary Skoczowskiej od udziału w rozpoznaniu sprawy II ZZ 14/22 (pkt. 2).

Sąd Najwyższy – Izba Odpowiedzialności Zawodowej zważył, co następuje.

Wniosek należało pozostawić bez rozpoznania, albowiem jest on niedopuszczalny z mocy ustawy.

Z treści wniosku złożonego przez Zastępcę Rzecznika Sędziów Sądów Powszechnych jednoznacznie wynika, iż kwestionuje on niezawisłość i bezstronność SSN Barbary Skoczowskiej w związku z powołaniem jej na urząd sędziego przez Radę Państwa PRL i postępowaniem jej po powołaniu na ten urząd oraz żąda przeprowadzenia tzw. testu niezawisłości.

Treść i konstrukcja wniosku o wyłączenie ww. sędziego wskazuje więc na to, iż może być on rozpoznany jedynie w trybie art. 29 § 5 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym, znowelizowanej ustawą z dnia 9 czerwca 2022 r. (Dz.U. z 2022 r., poz. 1259), zgodnie z którym – dopuszczalne jest badanie spełnienia przez sędziego Sądu Najwyższego (sędziego delegowanego) wymogów niezawisłości i bezstronności z uwzględnieniem okoliczności towarzyszących jego powołaniu i jego postępowania po powołaniu, jeżeli w okolicznościach danej sprawy

może to doprowadzić do naruszenia standardu niezawisłości lub bezstronności, mającego wpływ na wynik sprawy z uwzględnieniem okoliczności dotyczących uprawnionego oraz charakteru sprawy.

Wskazane przepisy ustawy o Sądzie Najwyższym weszły w życie z dniem 15 lipca 2022 r. i sprowadzają się do ochrony standardu bezstronności oraz niezawisłości sędziego przy wykonywaniu czynności orzeczniczych. Powołane przepisy art. 29 § 4 i 5 ustawy o Sądzie Najwyższym, stanowią *lex specialis* w stosunku do art. 41 § 1 k.p.k. i wyłączają możliwość badania określonych w nim przesłanek w ogólnej procedurze. Przewidziany tryb tzw. testu niezawisłości ma szczególny charakter, albowiem wniosek o jego przeprowadzenie rozpoznawany jest przez skład pięciu sędziów, zaś na wydane przez sąd w takim składzie postanowienie przysługuje środek odwoławczy, który podlega rozpoznaniu przez skład siedmiu sędziów. Natomiast wniosek o wyłączenie w trybie art. 41 § 1 k.p.k. podlega rozpoznaniu – co do zasady – w składzie jednoosobowym i nie podlega zaskarżeniu. Oznacza to niedopuszczalność oceny w trybie art. 41 § 1 k.p.k. niezawisłości i bezstronności sędziego w odniesieniu do okoliczności towarzyszących jego powołaniu, albowiem przepis ten zawiera ogólną podstawę wyłączenia sędziego podejrzanego o stronniczość (*iudex suspectus*), którą z założenia może być każda okoliczność mogąca wywołać uzasadnioną wątpliwość co do bezstronności sędziego w danej sprawie. Zatem, wskazane instytucje pozwalają na sądową kontrolę bezstronności sędziego, wyznaczonego do rozpoznania konkretnej sprawy, natomiast ich zakres przedmiotowy różni się od siebie. Przedmiotem rozpoznania w trybie art. 41 § 1 k.p.k. może być jedynie wniosek o wyłączenie sędziego oparty na innych – niż określone w art. 29 § 4 i 5 cyt. wyżej ustawy o Sądzie Najwyższym – przesłankach.

Oczywistą konsekwencją takiego wnioskowania jest niedopuszczalność rozpoznania wniosku o przeprowadzenie tzw. testu niezawisłości w trybie art. 41 § 1 k.p.k. w sytuacji, gdy nie spełnia on wymogów formalnych i został odrzucony zarządzeniem wydanym na podstawie art. 29 § 6 cyt. ustawy Sądzie Najwyższym. Rozpoznanie takiego wniosku w oparciu o art. 41 § 1 k.p.k. skutkowałoby bezwzględną przesłanką odwoławczą określoną w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. oraz stanowiłoby niedopuszczalne obejście instytucji tzw. testu niezawisłości i rażące

naruszenie przysługujących stronom uprawnień (możliwość zaskarżenia, złożenia pisemnego wyjaśnienia przez sędziego).

Zauważyć przy tym należy, że także przed rzeczoną nowelizacją przepisów ustawy o Sądzie Najwyższym, Trybunał Konstytucyjny w wyroku z 4 marca 2020 r., P 22/19 (Dz.U. z 2020 r. poz. 413), stwierdził, że art. 41 § 1 w zw. z art. 42 § 1 k.p.k. w zakresie, w jakim dopuszcza rozpoznanie wniosku o wyłączenie sędziego z powodu wadliwości powołania sędziego przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa, w skład której wchodzi sędziowie wybrani na podstawie art. 9a ustawy z 12.05.2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa (Dz.U. z 2021 r. poz. 269), jest niezgodny z art. 179 w zw. z art. 144 ust. 3 pkt 17 Konstytucji RP. Utrwalona linia orzecznicza Trybunału Konstytucyjnego stwierdza, że niekonstytucyjne, a zatem niedopuszczalne, jest rozpoznanie wniosku o wyłączenie sędziego, który obejmuje zarzuty odnoszące się do okoliczności jego powołania (wyroki Trybunału Konstytucyjnego: z 2 czerwca 2020 r., P 13/19; z 23 lutego 2022 r., P 10/19; z 10 marca 2022 r., K 7/21).

Zatem, z uwagi na fakt, iż wniosek o przeprowadzenie testu niezawisłości wobec SSN Barbary Skoczowskiej został zarządzeniem odrzucony, jako niespełniający wymogów formalnych, niedopuszczalne jest alternatywne jego rozpoznanie w trybie art. 41 § 1 k.p.k., albowiem sprzeciwia się temu wprowadzony przez ustawodawcę szczególny mechanizm w zakresie jego rozpoznania.

Skoro przepisy postępowania nakazują pozostawić bez rozpoznania niedopuszczalny procesowo wniosek strony o wyłączenie sędziego na podstawie art. 41 § 1 k.p.k., a taka sytuacja ma miejsce w przypadku określonym w art. 41 § 2 k.p.k., gdy wniosek ten zostanie zgłoszony po rozpoczęciu przewodu sądowego – to również w przypadku stwierdzenia niedopuszczalności wniosku o wyłączenie sędziego z przyczyn podanych powyżej, należy postąpić podobnie. W tym stanie rzeczy Sąd Najwyższy pozostawił wniosek bez rozpoznania.